Over de Rooie

Nieuwsbrief over een Hazerswoudse **Wip** molen uit 1639

De oude dame laat naar zich kijken

Intussen bij de 'Rooie Wip'

De bouwvak is voorbij, onvoorziene problemen in de planning zijn opgelost en het groot onderhoud aan de molen is weer voortvarend opgepakt. Het eerste karwei was het vernieuwen en vervangen van de windpeluw. Dat is een kolossale balk waar de as van de molenwieken op rust. Een brok hout van -volgens deskundigen- minstens 750 kg!

Houtrot en boktor

Hierboven ziet u een foto van de oude windpeluw met de mankementen die zichtbaar waren toen de balk nog op z'n plek in de molen zat. Na het verwijderen bleek dat er ook onzichtbare schade was. Het hout was niet alleen op een aantal plaatsen "kuis verrot", zoals dat in vaktaal heet, maar ook zichtbaar was dat de molen ooit bezoek heeft gehad van een of meer boktorren.

Vervanging was absoluut nodig, zoals je hier ziet.

Nadat schijven uit de windpeluw waren gezaagd, werden de jaarringen van het hout zichtbaar.

Zonder kraan maar wel kranig

Ik had begrepen dat het verwisselen van de windpeluw een nogal sensationeel karwei zou zijn, met een enorme kraan die het bovendeel van de molen -inclusief de wieken- moest optillen om het oude blok hout te kunnen uitnemen en de nieuwe windpeluw op zijn plaats te krijgen. Maar dat viel nogal tegen. Of mee, bezien vanuit de kas van de stichting.

Simpel maar doeltreffend
Twee flinke mannen van Verbij Hoogmade en evenzoveel vijzels kwamen er aan te pas. Vanuit de ruimte boven vijzelden zij de as van de molen iets omhoog. Hierdoor kon de oude balk naar buiten worden geschoven om aan twee kabels naar beneden te worden getakeld.

Onopvallend
Met de nieuwe windpeluw ging het in tegengestelde richting, naar boven en naar binnen, waar het exact op maat gemaakte houten gevaarte vakkundig werd bevestigd. Het leek een beetje alsof de oude dame een nieuw gebit kreeg. Sensationeel? Voorbij rijdende fietsers en auto's zullen het niet hebben opgemerkt.

En dan: een nieuwe rieten jurk

Ook het ambacht van riet dekken is al eeuwen nauw verbonden met molens. Misschien doet het in deze tijd ouderwets aan, maar een rieten dak is nog altijd een perfecte, natuurlijke oplossing om het hemelwater op te vangen en naar de grond te leiden.

Haartjes
Als je riet onder een vergrootglas bekijkt zul je zien dat elke rietstengel is bekleed met ontelbare 'haartjes'. Deze voorkomen dat de regen zich aan de rietstengel kan hechten. Ze geleiden druppels als het ware naar beneden. Om aan het einde van het riet naar onderen te vallen.

Na zoveel jaar aan het oog onttrokken te zijn, bleek dat bij de 'Rooie Wip' een aantal latten aan vervanging toe was. Voordat er voor lange tijd weer riet op komt.

Meer voordelen
Een ander voordeel van riet is dat het isoleert: in de zomer houdt het de hitte buiten en in de winter houdt het de warmte juist binnen. Ideaal in het Nederlandse klimaat.
Het is een flinke kostenpost maar een goed rieten dak gaat 35 tot 50 jaar mee. Periodiek onderhoud is bij een natuurproduct als riet onvermijdelijk.

Lange tradities
Riet laat zich door de rietdekker prachtig verwerken en onzichtbaar bevestigen. Niet alleen kan elke constructievorm met riet worden gedekt, door toepassing van verschillende technieken zijn sierlijke visuele effecten mogelijk, die meestal op zeer lange tradities zijn gebaseerd. Waren rieten daken ooit goedkoop, inmiddels vinden we ze bij woningen in het hogere prijssegment.

Werkwijze
Een rietdekker werkt in lagen, van onderen naar boven. Het riet wordt in bosjes met ijzerdraad bevestigd op een raamwerk van latten. De wijze van bevestigen is in inmiddels wel gemoderniseerd maar het zichtbare resultaat is nog steeds gelijk.

Eenvoud siert
Een wipmolen zoals de 'Rooie Wip' is nu bijzonder maar vroeger was het een puur functioneel mechanisch werktuig zonder luxe. Daarbij hoort een eenvoudige rieten kap op het onderhuis. Het bestuur van molen de 'Rooie Wip' volgt uiteraard die traditie. Het werk wordt vakkundig uitgevoerd door Rietdekker ELG uit Schoonebeek.

Op zoek naar het oudste hout

Het vernieuwen van het riet geeft een unieke kijk op hout dat normaal niet zichtbaar is. En dan rijst de prikkelende vraag: wat zou het oudste hout in de molen zijn? Zullen er echt nog onderdelen zijn die uit 1639 dateren? En wat is in de loop van de eeuwen vernieuwd, veranderd en wellicht verbeterd aan de 'Rooie Wip'?

Bouwmeester
Voor het groot onderhoud heeft het stichtingsbestuur de hulp ingeroepen van extern deskundige Ing. Gijs van Reeuwijk, bouwmeester. Zijn bureau is gevestigd in het Friese Arum, waar hij met zijn team adviseert en begeleidt bij plannen voor restauraties en bouwwerkzaamheden. Ook heeft het bureau ons geadviseerd bij het zoeken naar subsidiemogelijkheden en fondsenwerving.

Bouwhistorisch onderzoek
Een restauratie is niet alleen een mooie gelegenheid om aan de toekomst van een monument te werken, maar ook om naar het verleden te kijken. Daarbij levert onderzoek naar de bouwhistorie interessante inzichten op die mede bepalend zijn voor de cultuur-historische waarde. Daarom is aan het bureau van Gijs van Reeuwijk gevraagd om ook bouwhistorisch onderzoek te doen.

Boormonsters
Een van de technieken die hiervoor worden toegepast is dendrochronologisch onderzoek. Met een speciale boor neemt men houtmonsters om de ouderdom vast te kunnen stellen. Verder is de wijze van construeren, die zich in de afgelopen eeuwen heeft ontwikkeld, een betrouwbare hulp bij het bepalen van het vroegste bouwjaar.

Artikel AD Groene Hart
Het AD Groene Hart heeft op 5 oktober j.l. een interessant artikel gewijd aan het bouwhistorisch onderzoek bij de 'Rooie Wip'. De foto's van Gijs van Reeuwijk in actie met de houtmonsterboor heb ik even 'geleend' van de krant. De opnamen zijn gemaakt door persfotograaf Peter Franken.

Het gehele artikel, geschreven door Bart van den Hoogen, is ook te zien en te lezen op internet:
https://www.ad.nl/alphen/restauratie-bijzondere-wipmolen-legt-geheimen-bloot-kers-op-de-taart-van-het-zuid-hollands-landschap~a44e914cd/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

Lees eerst hier nog even verder, want we hebben uw hulp nodig!

Zie de volgende pagina.

We zijn er bijna, maar nog niet helemaal...

Een liedje dat vaak wordt gezongen bij schoolreisjes als het eindpunt bijna in zicht is. Altijd een vrolijk moment. Nu helaas niet. Als het rietwerk is gedaan, zijn we toe aan het laatste onderdeel van het groot onderhoud: na de winter wordt de hele molen opnieuw geschilderd. Dan is ie klaar.

Een project van meer dan 123.000 euro, mogelijk gemaakt met bijdragen van de Provincie Zuid-Holland, Vereniging De Hollandsche Molen, de Van Toorn Scholten Stichting, het Prins Bernhard Cultuurfonds en de inhoud van onze eigen stichtings spaarpot, met dank aan de vaste donateurs.

Mooie belofte
Uiteindelijk kwamen we nog een bedrag van 10.000 euro tekort. Daarvan hoeven we slechts de helft bij elkaar te krijgen, want het aardige Prins Bernhard Cultuurfonds heeft ons beloofd om dan die 5.000 euro te verdubbelen tot de benodigde 10.000 euro.

Dat moet wel lukken, dachten wij optimistisch. Er zijn zoveel mensen die de 'Rooie Wip' een mooie molen vinden. En er zijn altijd wel ondernemers die er wat voor over hebben om een plaatselijk monument voor de toekomst te behouden. Ook in deze corona-tijd.

Laat de oude dame niet in haar blootje staan!

Op dit moment hebben 40 donateurs in totaal 2.320,00 euro overgemaakt. Bijna de helft van wat we nodig hebben. Het aanbod van het Prins Bernhard Cultuurfonds geldt nog 85 dagen. Wilt u ons helpen met een zelf te kiezen eenmalige bijdrage? We hopen het van harte!

150% fiscaal aftrekbaar
Stichting Molen de 'Rooie Wip' is erkend als ANBI goed doel, dus uw bijdrage komt in aanmerking voor 150% fiscale aftrek!
Voor meer informatie kijk op www.rooiewip.nl of www.molenfonds.nl/molenprojecten

Molen de 'Rooie Wip' is gesitueerd langs de Gemeneweg in Hazerswoude, gemeente Alphen aan den Rijn.
Deze gratis nieuwsbrief van Stichting Molen de 'Rooie Wip' is bestemd voor vrienden, donateurs, betrokken bedrijven, overheden en andere geinteresseerden.
Geen reclame. Privacy garantie: uw e-mail adres wordt nergens anders voor gebruikt.
Aanmelden of opzeggen: stuur een e-mail aan gejusvd@xs4all.nl. Meer informatie: www.rooiewip.nl

De foto's zijn gemaakt door molenaar Ger Nagtegaal, oud-bestuurslid Harrie Rijven, Ben Oostdam, Leon van der Werf en redacteur Gejus van Diggele. Stuur deze nieuwsbrief gerust door aan bekenden met interesse in molens. Hartelijk dank!